

LES CIRCUMSTANCES

DEGÀ DELS DIARIS REPUBLICANS DE LA PENÍNSULA.—PORTAVEU D'ACCIÓ CATALANA

ANY LVII.—NÚM. 89.—PREU: 10 CENTIMS

REDACCIÓ: VILÀ, 12.—IMPRESA I ADMINISTRACIÓ: RAVAL BAIX DE JESUS, 22

REUS, DIVENDRES, 18 D'ABRIL DE 1930

El nostre lema és:

Catalunya

Liberalisme

Democràcia

República

FRANQUEIG CONCERTAT

Marcelí Domingo

Hi ha una llei de popularitat exclusivament reservada a l'home polític. Per la nostra ciutat, particularment per la tribuna del Centre de Lectura, han desfilat homes d'una solvència moral immensa, d'una densitat cultural solidíssima, d'una jerarquia espiritual de primer rang. Noteu, però, que l'auditori té sempre caràcter de cenacle, format per aquella minoria més aviat propensa a l'especulació de les idees que no pas a l'entusiasme fàcil. Cada vegada, però, que passa pel nostre poble un polític prestigiós, sobre tot si la història personal d'aquest polític es concreta en una acció d'apostolat, sentiu tot seguit l'aura popular que els rodeja, formada per una multitud vibrant, àvida de copsar aviat la paraula rebel o rebel·ladora per a lliurar-se a l'explosió frenètica de les ovacions.

Marcelí Domingo és sens dubte el polític que gaudeix d'un prestigi més sòlid i més extens entre les nostres multituds. N'hi ha prou amb el simple anunci de la seva intervenció en qualsevol acte, encara que es presenti amb un exclusiu caràcter cultural, per a que el nostre poble, el poble que treballa, que pateix fam i set de justícia, hi vagi per a sentir interpretat el seu ideal de redempció. I no solament el nostre poble... tota la comarca acudeix a escoltar la paraula abundant del cabdill republicà.

Es difícil d'explicar-se els secrets designis que s'amaguen sota els moviments instintius de les multituds. En realitat, haurien d'ésser les idees, els programes, els estímuls principals d'atracció de les masses. El programa és la fita, el punt d'arribada que es proposen els partits i les organitzacions polítiques, i els cabdills són els guies per a la ruta que cal seguir fins a la fita de l'ideal. Però no, no són les idees allò que principalment atrau o repel·leix les multituds, ans és la fascinació personal dels pastors, dels guies, dels cabdills. Lamentable? No massa. Fet i fet, deuran passar moltes centúries abans no s'escursi la trajectòria entre la incultura extrema dels sectors socials menys cultivats i les minories selectes, la qual cosa comporta la impossibilitat de suprimir els intèrprets, els directors.

Què té la personalitat política de Marcelí Domingo, que tan unànimament se li reconeix el dret del guiatge? No han passat més que unes hores que l'hem vist a la tribuna. En actitud passiva, quan no parla, la seva figura s'esfuma entre les còrpores, sovint imponents, de la gent que el rodeja. N'hi ha prou que es posi en peu per sentir com una sacudida que mou les voluntats diverses i les ajunta en una sola expressió, amb picaments de mans d'un càlid pujadíssim. Quan parla, la seva figura va creant com un cercle màgic, i les mirades, i les voluntats, i la facultat de percepció aguditzada al màxim, resten preses a la màgia del cercle que enrotllatlla la seva figura, que ja no és fràgil ni de faccions afuades, ans ja té proporcions magnífiques, aconseguides amb el suport ideal de frases, de pensaments, de conceptes, de conclusions, de períodes, en els quals l'ànima de la multitud s'hi sent perfectament interpretada. En rigor, és aquesta mateixa ànima col·lectiva de l'auditori que es deix operat pel temperament abundant del polític, i és el polític que s'engrandeix assistit pel caliu d'una adhesió cordial, efusiva, generosa de la multitud.

El pensament de Marcelí Domingo està sempre subjecte a dues grans preocupacions: destruir la inèrcia secular de la nació, i avivar la consciència de la responsabilitat. Entre aquestes dues preocupacions exerceix un apostolat nobilíssim, amarat de fe en l'èxit i en l'eficàcia d'aquest apostolat, al servei del qual posa el seu temperament profundament polític, la seva embrandida de lluitador incansable, la seva oratòria inflamada, la voluntat enèrgica d'estimular el progrés del poble, i el benestar dels homes.

A. MARTI-BAGES.

En el Centre de Lectura

Conferència de don Lluís Ulloa sobre "Catalunya i la descoberta d'Amèrica"

El savi historiador peruà és presentat per don Pau Font de Rubí, president de la nostra primera entitat cultural. Diu que sent satisfacció perquè avui pugui ocupar la tribuna del Centre de Lectura l'eminent investigador americà, l'activitat del qual hem d'agrair-li tots els catalans. Li concedeix, agraït de la seva presència ací, la paraula.

Don Lluís Ulloa comença regreiant la deferència que per ell ha representat el convit per a venir a Reus. Jo no sé si hi sabré correspondre. Us exposaré un tema àrid, per bé que no sigui mancat d'interès. Vull prescindir de moment — diu — de Colom i la seva pàtria. Però vull remarcar una cosa: a Amèrica sobta el fet inexplicable que no figurin catalans en la seva descoberta. La història oficial només ens parla de castellans,

d'estremenys, de bascos. Tampoc, entre els colonitzadors, es parla de catalans. Però, llavors, Espanya no era un estat únic, sinó l'aplec de dos. Com és, doncs, que només un va intervenir a Amèrica? Hi va haver una exclusió sistemàtica? La reina Isabel, que va prohibir als catalans que anessin a les terres descobertes, en el seu testament, posa una clàusula on reservà Amèrica per als fills de Castella. Sembla que això devia ésser guiat per un motiu profund. Seria una causa geogràfica, perquè els catalans eren lluny de l'Atlàntic? Aquesta suposició cau, en saber que en els primers temps de la descoberta hi havia hagut catalans. El motiu profund, més aviat, seria una causa política, en relació amb la pàtria de Colom.

Vaig proposar-me d'esbrinar-ho. Vaig explorar arxius, vaig llegir

cròniques. I la meua conclusió va ésser que Catalunya fou excluida perquè el descobridor era català. Si hagués estat estranger, no hauria passat així. Després de la descoberta, s'havia de saber si es dava Amèrica a una corona o a les dues. Isabel la volia per a Castella; Ferran vacillà i la seva muller va poder més. No volent donar Amèrica a Catalunya, no es podia dir que fos català el descobridor.

Un historiador ha dit amb sorna-gueria: Si Colom era català, per què no va donar Amèrica a la seva pàtria? I jo responc: per què no la va donar a Gènova? Però tampoc es pot dir que no la donés a Catalunya. Ell la va oferir a Ferran, que era comte de Barcelona i rei d'Aragó, i no als reis Catòlics. Abans, però, havia fet l'oferta al duc de Medinaçeli que, baldament castellà, era gendre del príncep de Viana i això encara és més significatiu. El duc volia emparar l'empresa i ja tenia unes caravelles disposades, però Isabel, en saber-ho, s'hi oposà. Després de les relacions de Colom amb Ferran vénen les negociacions de Santa Fe o de Granada i en les capitulacions que les segueixen s'acorda nomenar Colom "virrei" de les noves terres. Aquest títol no existia a Castella, era exclusivament català. Aquests extrems van fer-me sospitar sobre la pàtria de Colom.

A l'expedició de 1493, Pere Margarit, cap de l'expedició, era català. Ho eren Ballester i Coma. Ho eren el pare Buil i tots els sacerdots que hi anaven. El primer missioner, el pare Ramon Pong, també ho era. A aquest frare es deu la primera relació escrita dels costums dels indis. Colom es rodeja, doncs, de catalans. Però després se'ls prohibeix d'anar a Amèrica. Què va passar? Res més que política: es volien donar nous territoris a Castella sola.

Anem a veure, ara, les proves sobre la catalanitat de Colom. De primer, hi ha el seu nom. El primer cronista, que el va conèixer, li diu Colom i també apareix el nom, així grafat, en la carta de Santàngel, escrita en castellà. Colom no és un nom castellà ni italià. Després, hi ha els escuts. N'hi ha tres i tots catalans. En el plet, llarg de més de mig segle, entre els hereus del descobridor, sobre el "mayorazgo", surt sempre el nom de Colom. Durant el curs d'aquest plet, es presentaren dos pretendents italians, després d'un pregó ordenat pel Senat de Gènova, per tota la ciutat, a la recerca de familiars de Colombó. El Consell d'Indies va rebutjar com a falsos, els documents que aportaren. Cap dels dos era, però, genovès i un d'ells, fill de Júcaro, va reconèixer que es deia Colom i va presentar armes catalanes.

Hi ha més proves. De poc, s'ha descobert a Barcelona una carta del rei Ferran a l'Ajuntament, en la qual, per la demarcació de les Indies amb Portugal, es demanava parer als cosmògrafs catalans, per indicació de Colom. Això assegura les relacions d'aquest amb Catalunya i no amb Itàlia.

N'hi ha més, encara. S'ha cregut que el descobriment es va fer sota el patronatge dels Reis Catòlics. Abans, però, Colom havia a-

nat a Amèrica pel seu compte. En presentar-se al rei Ferran, ja tenia proves de l'existència del nou continent. En les capitulacions, en 1492, es diu "ha descubiertó". Aquests dos mots parlen molt contra la italianitat de Colom. Ferran Colom i el pare Las Casas diuen que Colom en 1476 havia estat a Islàndia i més enllà. Cartografia i documents danesos ho confirmen amb el nom d'"Scolbus". I en 1476, segons els italianistes, Colom cardaria llana a Gènova.

Ferran Colom diu que el seu pare va estar amb els corsaris. Al servei de França hi havia un corsari, Joan Casanova, dit Colom. Va estar, també, amb els danesos? Aquests, en 1472 o 76, van ésser a les costes franceses. En aquesta data, Guillem Colom es troba a la Mànega. Bartomeu Colom ve de França; on estava al servei de madame de Bonisbon, al costat del marit de la qual hi havia Guillem. En tot això hi ha un llaç amb Cristòfor, corsari o pirata.

Suposem Colom català, però no en tenim una prova definitiva. Ara s'ha fet una clàusula sobre la seva família. Joan Casanova, dit Colom, per mitjà de les memòries de Giacomo Casanova, sabem que era català. S'ha dit d'aquesta magnífica obra literària que era fantasiosa i exagerada, però uns savis alemanys li asseguren un fons de certitud, en mig d'alguns errors i bastants inflaments de triomfs amorosos i d'intervencions en episodis polítics. Colom diu que tenia als Casanoves per parents i ara hem trobat d'on eren aquests.

Diem que Colom va estar, en els temps de la revolució catalana contra Joan II, al servei de Renat d'Anjou i ara en tenim una prova més. El rei de Nàpols, Ferran I, feia costat a Joan II, i un document trobat per Carreres-Valls demostra com Colom va perseguir una galera napolitana dita "Fernandina".

On va néixer, però, el descobridor? No podem aventurar-nos en una afirmació. Només podem conjecturar. Sabem que Colom és parent dels Casanoves i un d'ells, Jaume, va ésser comendador de les illes Medes. Per aquest cantó, potser, podria cercar-se el brogol del navegant o el de la seva família. A més, el missioner Ramon Pong era prior prop de les Medes i partidari de Renat d'Anjou. Jaume Casanova és segur que era parent de Colom. Hauria nascut aquest, doncs, a Torroella de Montgrí? No podem assegurar res. Hi ha qui diu que va néixer a Tortosa. Jo, en un llibre meu, vaig indicar que potser podria cercar-se per allí. Els altres, però, han anat més lluny i han afirmat, a causa d'haver-hi un lloc que es diu Gènova — que també és a Mallorca — i un altre que es diu Terra Roja, el qual es troba en molts punts de Catalunya. No crec probable que ho encertin. Tot el més, Colom passaria la infància a Tortosa.

No deu sorprendre aquesta indecisió. Fa tres o quatre anys que diem que Colom és català; fa quatre segles que es ve dient que era genovès. I els genovesos, amb tant de temps, encara no s'han posat mai d'acord per precisar la família del descobridor ni el seu lloc

GLOSSA

Tàctica equivocada

No fa pas molts dies que llegíem quelecom sobre la còmoda actitud que tenien per costum adoptar els elements considerats com a tècnics, a l'entorn de les diverses situacions polítiques que es presentaven. Caldrà, però, també tenir en compte la d'aquells altres, que sota el paper de directors o directius de qual que institució, adopten una posició de semblança als tècnics.

Naturalment, que si res abona el paper quasi de servilisme que emprèn els primers, menys encara, fa esplicable l'actitud de persones que no depeneixen de cap càrrec oficial, i, en canvi, moltes vegades deuen el rebreix al sol fet d'haver representat una idealitat distinta, a go que després s'han obligat, voluntariosament, a servir.

Cal tenir en compte que aquests elements, en la febra d'assimilarse, lliuren a actes de veritable servitut, acudint a llocs on puguin exterioritzar la seva adhesió a les persones que tracten de festejar, fent de la seva presència, una aparatosa ostentació.

Alguns que havien arribat fins al màxim grau d'adhesió als partits que regien abans de la dictadura, els hem vist després produir-se en forma que quasi ens han fet

pena. Ara, a ben segur que tornaran al racés del partit o partits, que dominin. És tota una tàctica.

Cal, però, demostrar que és una tàctica equivocada. No podem admetre que certs homes per a salvar unes consignacions dels pressupostos, a favor d'una entitat, emprin procediments d'aital índole. No hi ha estatut que hi obligui, ni dignitat que ho consenti. Això, és, senzillament, volguer situar certes associacions a un nivell inferior al que deuen ocupar.

Tenim exemples honorosos d'homes i d'entitats, que no han adulat als que governaven en contra de tota llei. I, consti, que no han compromès llur serietat, ni han vist truncada la vida corporativa, oferint-nos així un viu exemple de fidelitat. Tot lo més han sapigut sufrir amb resignada elegància la supressió de consignacions dels pressupostos oficials. Això, innegablement, els ha fet trobar de menys unes pessetes, però ha trobat més dignitat i prestigi. En canvi, com podien comprometre l'esdevenidor de certes entitats, aquells que s'han excedit una mica massa i fins més del que calia, en el seu afany, fill d'una tàctica equivocada!

J. BANUS I SANS

de naixença. Ens cal, a nosaltres, prudència i paciència. És ja molt saber que Colom era català i haver descobert part de la seva família. No arriquem el perill al ridícol, basant-nos en suposicions ni en documents que no siguin d'arxius públics.

A Espanya he trobat resistències a la meua tesi i fins burles i sarcasmes. És, en part explicable. Ella rebaixa certs mèrits, fa segles intaxables. Demostrem, encara, que la reina Isabel no era la que ens parlen les històries oficials. Honrada com a dona, va ésser funesta com a política. La Inquisició, agraïda a ella per l'establiment fet per ella d'aquesta institució, va enaltir-la fent la apareixer com a única propulsora del descobriment d'Amèrica, rebaixant Colom. Fa ja trenta anys que va ésser destruïda la llegenda de la protecció d'Isabel, i de l'empenyorament de les seves joies. Ara, la certitud de la pre-descoberta encara minva més el paper de la Reina Catòlica. A Sud-Amèrica, el castellanisme de la qual cap dels seus fills reneguem, es participa d'aquests prejudicis. S'ha dubtat de mi. Per què vaig contra l'apologia de la gran reina? Jo estic segur, però, que quan tot estigui ben aclarit, Sud-Amèrica acceptarà la tesi i es dreçarà, per Catalunya, en aquelles terres, un gran moviment de simpatia. A la vostra, devem la nostra actual existència.

En començar la seva interessant dissertació, el senyor Ulloa va ésser afectuosament saludat per la concurrència, molt nombrosa. En acabar-la, el docte conferenciant va sentir una gran ovació, tributada per tothom a peu dret.

Comentari

L'AMNISTIA

Finalment, el desig unànim de Catalunya de cloure amb un oblit generós els atropells i les injustícies, personals i col·lectives, del govern dictatorial, ha estat atès. S'ha fet públic el decret d'amnistia, més aviat d'indult, com fa notar Xavier Regàs, i tots els catalans que per estimar llur terra estaven empenyorats o romanien en l'exili podran recobrar immediatament la llibertat els uns i podran reintegrar-se a llur pàtria els altres. Aquesta disposició governamental, que pot considerar-se la tan autènticament encaminada a la tan decantada pacificació dels esperits, pot significar una favorable disposició per part del govern a posar terme definitiu a un període de violències que no podia conduir a altre resultat que al foment dels odis i de les rancúnies, que fatalment havien de fer impossible la pau i la intel·ligència. Però significa, sobretot, la riquesa potencial d'un poble quan es redreça amb voluntat unànime per a aconseguir la reparació d'una ofensa sistemàtica amb una acció de justícia. És possible que tard o d'hora, per imposició de la justícia estricta, s'hagués arribat a la promulgació del decret d'amnistia; la voluntat de Catalunya, però, manifestada amb un temps i una energia exemplars, n'ha marcat el ritme, i l'ha accelerat, i l'ha fet més ràpid. Que es tingui ben present aquesta conseqüència del clam del nostre poble. Aquest clam pot alguns cops estrellar-se contra la violència sistemàtica o contra la

TEATRE FORTUNY

Dissapte de Glòria, dia 19 d'Abril de 1930 (nit)

Formidable novetat escènica : CRAK FOLLIES PYL y MYL

Procedent del «Teatro Avenida», de Madrid, i Exposició, de Sevilla.

Les reines del luxe i de la moda **Pyl y Myl** BELLÍSSIMES VEDETTE S
Uniques en la seva gran creació : L'espectacle més gran de l'any

cerrilitat inguarible de certes situacions. Però com que aquestes situacions han d'ésser forçosament episòdiques, una voluntat perseverant, quan té raó, acaba sempre per triomfar.

Políticament, aquest R. D. és satisfactori. Sembla que no s'han volgut fer excepcions per tal que no hi hagués motiu per a condicionar la nostra gratitud. Val a dir, però, que no ha estat generós. Resten al marge els anomenats delictes socials, en els quals hi ha sempre tants o més germens d'injustícia repressiva que en els delictes polítics. El que calia era la liquidació total, definitiva, d'aquest període ignominios de la dictadura, que volia resoldre els problemes suprimint-los radicalment. El que calia, més que un indult, per ampli que sigui, un oblit generós que cicatritzés les greus ferides obertes a un poble, a una classe, a uns individus.

Si els polítics pecaren per amor a la pàtria i per amor a uns ideals, que són amors nobilíssims, els treballadors pecaren per amor a la pròpia defensa, la de llur dignitat i la de llur emancipació, que són ideals tan lleïts com els altres. L'oblit amb què els deixa la disposició governamental li lleva bona part de generositat. Per solidaritat en el dolor, cal no oblidar aquests germans que resten en l'esclavitud, com si per a ells no hi hagués gràcia ni justícia.

J. A.

Festival esportiu

El proper diumenge a la tarda a l'Estadi del Reus Deportiu (Velòdrom), es celebrarà un festival dedicat als nens assilats i de les Escoles públiques sota el següent programa:

1. Sardanes per la «Cobla Catalunya».
2. Atraccions «Circ Maravillosos».

Germans Bascúnia (Contorsionistes).—Germans Riquelme, amb el popular tonto Salva.

3. Proves atlètiques (Valles).
4. «Basket-Ball», grup A i B. Tirarà el «ki-kof» el nen Josep Laporte Salas.
5. «Esbart Folk-lore» de Reus. Directora: Maria Forcada de Tarés.

La Bolangera (4 parelles) Gulp Roillet Alinyà
Ball Cerdà Pallars
Ball de St. Fariol Sant Fariol
Les nenes Rosalia i Concepció Simó Alimbau ofrenaran rams de flors a l'Esbart.

6. «Foot-ball», pels equips infantils A i B, tirant el «ki-kof» el nen Juli Blasco Riudavets.
7. Carrera infantil de bicicletes, donant la sortida el nen Isidre Pons.

Elevació de globus, donatiu de la casa «La Fleca».

Tots els nens i nenes assilats seran absequiats amb refrescos i mones, en el local social, després de la festa.

AGENCIA MORERA

Auto - Transports
VIATJE DIARI A BARCELONA
Viatge extraordinari pel dissapte de Glòria. Portarà i entragarà a Barcelona tots els encàrrecs que se li confiïn en aquesta fins a les onze del matí.

Cartes al director

En aquesta secció publicarem la col·laboració espontània que, tractant d'assumptes d'interès, ens adreïn els nostres lectors. Pre-guem, però, vulguin tenir en compte que l'espai de què disposem es limitat.

EL MOLÍ DEL «DIARIO»

«Diario de Reus», que, per a no perdre la subscripció de la gent upista, no s'ha atrevit a catalanitzar-se el nom; ha intentat ara, no res menys que captar-se la simpatia dels elements nacionalistes - republicans. «Diario de Reus», ultra reaccionari, tira floretes als nacionalistes - republicans. Res: que no s'ha rejuventit del tot, el «Diario», perquè encara fa ridicoleses de vell.

Però, els nacionalistes-republicans sabem prou bé a quin molí tiren l'aigua els del «Diario», enc que ells diguin que a cap. Tot això és preparar el tinglado electoral, però tinguin en compte que van molt malament per aquest camí. Els nacionalistes republi-

cans no estem per a fer el joc, ni al «Diario» ni a cap senyor. A tot hora servirem els nostres ideals, però mai farem de xais.

No tenim res a dir a que «Diario» porti la secció de cultes tan llarga com vulgui ni que faci tantes campanyes com tingui a bé, a favor de la celeberrima unça, però sí que cal protestar que vingui a fer veure, amb més o menys habilitat, que interpreta el sentir dels nacionalistes republicans, car hi estem força distanciats.

Si tot això són combines, si tot són eleccions, es inútil que segueixin per aquest camí, car tots els nacionalistes republicans sabem complir amb el nostre deure, enc que algunes persones, potser massa identificades amb la Lliga, acordessin altra cosa,

Sortosament, ja han passat aquells temps que amb una mica da mà esquerra», quedavem tots enredats. Els nacionalistes-republicans no hi podem anar a mol-dre al molí que patrocina «Diario».

Un nacionalista republicà.

INFORMACIO LOCAL I GENERAL

La Redacció de LES CIRCUMSTANCIES ha estat traslladada al carrer de Vilà, núm. 12, principal, on ha d'enviar-se tota la col·laboració i correspondència

— A dos quarts de set d'aquesta tarda sortirà de la prioral església de Sant Pere la processó del Sant Entero.

— Seguint la costum establerta en aquesta plaça, les oficines del Banc de Reus de Descomptes i Prèstecs, Banc Urquijo Català, Banc de Bilbao i Banc Central, romandran tancades el proper dilluns dia 21 d'Abril.

— En l'edició del diumenge publicarem la ressenya de l'acte de la inauguració oficial del Centre Republicà Autonomista, en el que donà una interessant conferència l'exdiputat senyor Marcellí Domingo.

— La freqüència que el nostre amic l'advocat Josep Andreu Abelló tenia de donar el passat dimecres a l'estatge del Reus Deportiu ha estat aplaçada per a la setmana pròxima.

— La FARMÀCIA MONTE VERDE s'ha TRASLLADAT a la Plaça de la Constitució, 8, cantonada al carrer Major.

— Degut a la bona suor de les terres afavorides per les abundants i copioses plujes hivernals, s'espera aquest any que els planters de secà donaran una collita de les més abundants, tant en cereals com en llegums.

— Dilluns a la nit un nodrit nombre d'amics obsequiaren amb un sopar a l'advocat i paisà En Jaume Simó Bofarull, exalcalde popular de Reus, qual acte tingué lloc a l'Hotel Paris Continental.

Hi varen concórrer uns cinquanta amics seus, oferint-li el banquet l'amic En Joan Ferraté. També parlaren el volgut president del Centre Republicà En Gabriel Ferraté; l'advocat Sr. Andreu, pel Foment Republicà Nacionalista; els Srs. Vergés, Jordana, Manresa i Parera, per la

Casa del Poble; l'Angel Pallejà i l'homenatjat, el qual pronuncià sinceres paraules d'agraïment pel sopar que se li dedicava, i de recordança dels temps en que residia entre nosaltres, record que na s'esborra d'ell en la seva habitual estada a Valladolid, on quina capital i pobles conveïns gaudeix de sinceres amistats.

Utilítzi nostre Teléfon per a informar-se de nostres condicions de venda a plassos. - Tallers Rovira. - Teléfon 287 A.

— En les sessions de cine que demà i diumenge es donaran al Teatre Bartrina i Monumental Cinema, seran estrenades les modernes cintes «Llegó la escuadra», per Clara Bow i James Hall «Maison Crevette», per Dina Gralla i Igo Sim, i d'altres.

— Ahir morí a Barcelona el senyor Ricard Guinart, director de l'Acadèmia de Música del Centre de Lectura.

La nova, en ésser coneguda a Reus, causà general sentiment.

A la seva vidua, fills i demés família, així com al Centre de Lectura, adrecem el testimoni del nostre sentit condol.

— Es posa en coneixement del públic que complint el pacte establert entre les societats de patrons i d'obers perruquers-barbers d'aquesta ciutat, el proper dia 21 restaran tancats els establiments tot el dia, per qual motiu el dia 20 romandran oberts fins a la una de la tarda.

Mig dependent es necessita a la Drogueria Mariné, Plaça de Prim.

— Ha retornat de Madrid el periodista D. Felip Cabeza, qui, en representació de l'Associació de la Premsa d'aquesta ciutat, assistí a la inauguració de la Casa de la Premsa a la cort.

— A la carretera de Valls han topat dos autos aparatossament, sofrint els passatgers un gros susto i els cotxes lleus desperfectes que no els hi impediren continuar el viatge.

Banc Urquijo Catalá

AGÈNCIA DE REUS

Negociem els cupons dels Deutes

Interior 4 %
Exterior 4 %
Amortitzable 4 %
Amortitzable 5 % sense impost

i de venciment 1 d'Abril.

Banc Urquijo Catalá

— Demà a la nit al Teatre Fortuny debutarà la moderna atracció «Crak Follies Pyl y Myl», procedent del «Teatro Avenida» de Madrid, i Exposició de Sevilla.

Es una companyia de varietats de força mèrit, en la qual figuren xamoses «vedetes» i les reines del luxe i de la moda «Pyl y Myl», presentant bonics treballs i un conjunt de vint-i-dós artistes d'amdós sexes.

L'espectacle començarà amb la bonica pel·lícula «El propeador», de la M. G. M., per William Haines i la gentil Joan Crawford.

— Està vagant la plaça d'Assessor de Marina del districte de Tortosa, la qual s'ha tret a concurs entre lletrats que reuneixin les condicions necessàries.

— La Direcció General de Comunicacions ha autoritzat l'emissió d'un segell de Correu commemoratiu de l'Exposició i Congrés de filatèlia que se celebrarà a Barcelona al Palau de les Arts Gràfiques de l'Exposició de Barcelona.

— La millor solució alcalina s'obté amb la

SAL VICHY-ÉTAT

producte natural, superior a tots els preparats artificials. Facilita la digestió i evita les infeccions. Cura de veritat l'artritisme, reuma, diabetes, gota, etc.

— L'entitat «Amics de l'Art Vell» fent-se intèrpret de varies denúncies formulades per amants del nostre patrimoni artístic, ha fet gestions per a procurar la conservació de la pedrera romana de Tarragona, coneguda per «El Médol» i l'església romànica d'Alcover.

— Per R. D. es disposa que les Diputacions provincials, els Ajuntaments i tot organisme oficial amb personalitat pròpia, no podran contractar cap emprèstit amb Bancs, banquers o per subscripció pública, ni enagenar els seus béns patrimonials sense obtenir la prèvia conformitat del Ministeri d'Hisenda, apart del compliment dels demés requisits que senyalen les disposicions vigents.

Si en el terme d'un mes no expressés el Ministeri la seva oposició, s'entendrà concedida l'autorització demandada.

— Llegim que en quant hagin estat despachats els tràmits reglamentaris per a l'aplicació de l'últim decret d'amnistia, alcançaran els seus efectes a Francesc Macià, Ventura Gassol i demés complicats en l'intentona de Perpinyà; al sargent i soldats de quota del regiment de Tetuan, d'aquesta, acusats de suposats ultratges a la bandera espanyola; a Angel Morera i demés encartats en els successos ocorreguts el 11

Teatre Bartrina Monumental Cinema

Sorprenent programa per a demà dissapte nit i diumenge tarda i nit

: Llegó la escuadra :

per la hermosa artista Clara Bow i James Hall.—La preciosa comèdia, interpretada per Dina Gralla-Igo Sim MAISON CREVETTE.—¡QUH ÉEMBRÁ! de riure continu; ¡CÁSATE Y VERÁS! de divertides escenes.

de Setembre de 1913; als acusats del repart d'unes fulles clandestines, complicats en el procés Baltà i procesats pels successos de Vic i els següents processats per l'intent d'escapol de la presó de Barcelona portat a cap el dia 9 de Desembre de 1928, Joan Compte Cañellas, Jaume Julià Pedrol, Vicens Alcodori Villalta, Joan Masip Puig, Vicens Vilaller Jaurégui, Carles Guiu Martínez, Vicens Corbera Fabuet, Juli Alvaro Velilla, Elies Robles González, Maria de Riu Berenguer i Sebastiana Curuella Mutadraga.

Els cinc darrers estan en llibertat provisional.

— Per Primera Comunió, gran assortit de rellotges per noi, a 15 PTES.—Tallers Rovira.

— Han visitat el governador civil de Barcelona els senyors Ventalló i Rovira, demanant-li autorització per a poder posar a la venda uns segells qual producte es destina a profit dels presos per delictes polítics i socials.

El senyor Despujol contestà als comissionats que estudiarà la petició.

— Preguntat el governador civil d'aquesta provincia, Sr. Salvadores, en una visita que li feren els periodistes tarragonins, sobre el resultat de les seves gestions a Madrid, contestà que encara no hi havia res sobre el nomenament d'alcaldes, car el ministre de la Governació no havia tingut temps d'ultimar-los.

Anuncia la possibilitat d'haver de fer molt aviat un nou viatge a Madrid.

Banc de Reus

de Descomptes i Prèstecs

Paguem tots els cupons

de venciment primer

d'Abril, qual líquid

ens sigui conegut

— Abans d'ahir a la 1:10 arribà a Sevilla el «Compte Zeppelin», essent rebut amb entusiasme per una immensa gernació.

Després de realitzar algunes evolucions per sobre la ciutat, el dirigible fou amarrat a presència del cap de l'Estat, les autoritats i d'nn públic nombrosíssim.

— Durant el mes de Febrer, en aquesta provincia tenia 383 mil 666 habitants, es registraren 608 naixements i 527 defuncions, resultant una natalitat de 1:57 en la provincia.

Mortalitat, 1:36.

Plantes Aromàtiques "ALCOVER"

per a la preparació de licors similats a les més acreditades marques:

Tomàs Piñol, plaça de la Constitució; Francesc Roca, carrer de Monterols i Armengol Mariné, plaça de Prim. - Reus

Rosal, 37 (Herboristeria) BARCELONA

— El Juljat de Reus cita als parents del pressumpte dement Rafel Real Montaner, natural de Sabadell.

— Laxofrutina. L'ideal dels purgants.

— Diuen de Saragossa, que abans d'ahir en una ebanisteria de la plaça de Maria Agustina propietat de Josep Mercadal ocregué una desgràcia motivada per una entremaliadura infantil.

Quan restava sola la tenda entraren en ella el fill de l'amo de l'ebanisteria, anomenat Josep, i un amigué d'aquest anomenat Francesc Lajusticia. Se'ls hi va ocure apropar un misto a un barril que compenia barnig i es produí una explosió.

El fill del propietari de l'establiment resultà mort i greument ferit l'altre noi.

El succés ha causat dolorosa impressió.

¿Qui pot reparar-li, amb seguretat, rapidesa i economia els seus motors elèctrics?

¡Sense cap dubtel

els

Tallers electro-mecànics

PERE MONNÉ

PALO SANTO, NÚM. 2

PLUS ULTRA - Companyia Anónima d'Assegurances generals

(ANTIC CENTRE CATALÁ D'ASSEGURADORS)

FUNDAT L'ANY 1887

TRANSPORTS
INCENDIS
VIDA

Estatge social
Plaça de les Corts, 6
MADRID

Adreça telegràfica: PLUSULTRA

Agent general per la provincia de Tarragona: P. Pelegrí Lladó

Raval baix de Jesús, 2, pral.

Teléfon 491 - B. Reus.

Publicació autoritzada per l'Inspecció Mercantil i de Segurs el dia 22 d'Octubre de 1925

ACCIDENTS
MAQUINARIA
ROBO

Subdirecció
Corts Catalanes, 663
BARCELONA

Adreça telegràfica: NAVIERA

Aigua de Rocallaura

El manantial més ric del món. Si vostè pateix d'ALBUMINÚRIA LITIASIS URICA (MAL DE PEDRA), BRONQUITIS PARENQUIMATOSIS, NEFRITIS CRÓNICA, es curarà radicalment amb l'

Aigua de Rocallaura

S'expèn en botelles de litre i en garrafons de vuit litres

Dipositaris Generals: FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32, i Salmerón, 133

BARCELONA

De venda a Reus: Dipòsit: FORTUNY S. A., Monterols, 17. - Dipòsit auxiliar, Centre Natura, Raval alt de Jesús, 7.

També es ven en totes les Farmàcies i Centres d'Específics

GRAN HOTEL DE LONDRES - De primer ordre

Propietari: Eulogi Bordas : : Plaça de Prim. - REUS

Bany i dutxes d'aigua calenta i freda - Calefacció central

Sumptuós saló per a banquets

Centre general d'assumptes administratius

DIRIGIT PER

E. BERGADA PORTA

AGENT MATRICULAT

Amb l'assessorament de personal competent i tècnic

GESTIÓ I TRAMITACIÓ DE :

Recursos d'alçada i contencions - Administratius - Presentació de documents i gestió d'expedients en les oficines de l'Estat, província i municipi, avenços de quotes de contribucions industrial, rústica i urbana. Presentació d'altres, baixes i traspassos. Balanços-Declaracions de sous d'empleats i obrers, Llibre de vendes.-Obtenció de certificats penals, d'últimes voluntats, etc. Títols de xofer.

Tramitació de tota classe d'expedients de jurisdicció voluntària - Inventaris - expedients possessoris - Ab-intestats, etc. Obtenció de tota classe de crèdits hipotecaris. Cobro de crèdits a comissió.

CONSULTES, INFORMES, ETC.

OFICINES PROVISIONALS:

Raval Sta. Anna, 58, entl.º - Tel. 416. - REUS

Amb **BRILLOGENO** aconseguirà vostè que el seu calçat, moneder i demés articles de cuir, siguin del color que més li plagui i quedin com nous.

L'únic producte que t'nyeix els cuirs en tota mena de colors, deixant-los com nous flamants.

De venda a les Sabateries, Novetats i Droguerries.

Raimel

El millor extracte integral de raïm fresc. Exquisit reconstituent natural propi per a les criatures i persones d'estómac delicat.

Dipòsit: Farmàcia Cavallé Reus - Venda: en totes les Farmàcies i Droguerries.

= Bombons Ornosà, TOS, gola i bronquitis

Jarabe PUIG

Quando la lluvia azota las ventanas y la caída de las hojas nos confirma que el invierno ha sentado sus reales entre nosotros, no debemos permitir que nos postre en un sillón como viejos achacosos. Existe el JARABE PUIG, excelente preventivo para BRONQUITIS, CATARROS, TOS y todas las afecciones del aparato respiratorio, que es el más castigado durante la estación invernal.

Se vende en todas las buenas Farmacias, a Ptas 5'00 el frasco

NO VACILE Y COMPRE JARABE PUIG

Conviene también tener en cuenta que la

POMADA PUIG

completa la acción del JARABE, por que su fórmula contiene los productos volátiles más eficaces para tratamiento externo.

Se vende en todas partes

Urgeix vendre

Automóbil «Overland», 5 seients, a tota prova, patent pagada, per 700 pesetes. Raó a n'aquesta impremta.

Arrendaré Mas o Xalet

proper a la ciutat; poca terra; aigua abundant; per a família reduïda. Informaran en aquesta impremta.

Venda de terrenys edificables

Urbanització de Salou S.A. Raval Sta. Anna, 4, entressol - REUS -

Secció oficial

Borsa

INSTITUT PERE MATA

Acordat en Junta General ordinària del 23 de Març el repart d'un dividendo del 7% o sia de 175 pessetes a cada una de les accions de la 1.ª emissió i 35 pessetes a cada una de les accions de les emissions 2.ª, 3.ª i 4.ª, s'avisava als senyors accionistes que el pagament s'efectuarà a la Caixa del Banc de Reus de Descomptes i Prèstacs durant els dies del 19 al 30 del present mes.

Reus 16 d'Abril de 1930. - L'Administrador, N. Gausset.

REPARTIDOR

Es necessita amb urgència, en aquesta impremta. Preferible que sigui una persona major.

SALOU. - Nou Balneari

Obert de 9 del matí a 6 de la tarda. Bany amb caseta individual, 50 cèntims. Servei de café, cervesa i gasosos.

AQUEST NUMERO HA PASSAT PER LA CENSURA GOVERNATIVA

DE BARCELONA DEL DIA 16 D'ABRIL DE 1930

Interior 4 per 100	73'20
Exterior 4 per 100	86 20
Amortitzable 5 per 100 E7 1920 73	
" " " 1917	"
" " " 1926	"
" " " 1927	"
amb impostos	"
" " " 1927	"
sense impostos	"
Deuda Ferroviària 5 per 100	"
Ajuntament de Barcelona 5 per 100 E7 1921	"
Provincials 6 per 100	"
FIN MES	

Interior	
Norts	117 45
Alacants	107 90
Andalusos	59 50
Orenses	"
Hispano Colonial	111'16
Tabacs Filipines	"
Chade	"

Moneda estrangera

16 d'abril de 1930	
Francs francesos	31'45
" suïços	155'15
" belgas or	111 90
Lliures	38 42
Dollars	7 99 3/9
Lires	42'05
Reichmarck	191 50
Pesos argentins	3'09

Imp. LES CIRCUMSTANCIES

Banc Central

Capital autotitzat	200.000.000 de pessetes
Capital desembolsat	60.000.000 "
Fondos de reserva	20.500.000 "

SUCURSAL DE REUS

Telèfons núms. 30 i 31. - Apartat de Correus n.º 22

Comptes corrents amb interès. - Compra-venda de valors. - Descompte de cupons. - Dipòsits de valors en custòdia. - Cambi estranger. - Crèdits comercials i personals. Giros - Cartes de crèdit i, en general, tota classe d'operacions de Banca.

CAIXA D'ESTALVIS

amb abonament d'interessos al 4 per 100

CAIXES DE SEGURETAT

amb compartiments de lloguer, des de 15 ptes. anyals.

Clínica Dental Moderna

Metge Dentista: D. Manuel Baiboa de Madrid

Cap de Laboratori: D. Josep Miralles

Plassa del Castell, 5. 2.ª

Hores de consulta: de 9 a 1 i de 3 a 7

Gran Café-Restaurant de Paris

Cuina selecta

Sei'lectes coberts des de a 5 ptes. en el Saló Restaurant. Coberts a 2'50. servits al Bar Paris.

Esmerat servei a la carta.

CAFE EXPRES exquisit: 55 cts. taça

CONCERTS

tots els dimarts i divendres a les 10 de la nit i dies festius al migdia

TUS ASIA

CURACIÓN PRONTA Y SEGURA
CON LAS
PASTILLAS del Dr. ANDREU
De venta en todas las Farmacias

Los que tengan **ASMA** o sofocación usen los Cigarrillos antiasmáticos y los Papeles secados del Dr. Andreu, que lo calman en el acto y permiten descansar durante la noche.

Oficina de Farmàcia : Centre d'Específics

= de =

Francisca Cavallé i Pi

Raval alt de Jesús, 40 - Teléfon núm. 9 A

Acurada preparació de fórmules magistral amb productes de les més acreditades marques

Oxigen pur
Injectables

Extens assortit en Perfumeria de producció nacional i estrangera

Aigües Minerals

Ortopèdia
Herboristeria

Avisant per teléfon es reculliran i es els serviran encàrrec a domicili

Banc de Bilbao

Fundat en 1857

Capital social : Pessetes 100.000.000. Capital emés desemborsat (60 milions) i reserves (65 milions). Pessetes 125.000.000.

Direcció telegràfica : Bancobao : : Sucursals a Espanya i al'Estranger

Casa Central : BILBAO

Realitza totes les operacions de Banca i Borsa.—Dipòsit de valors.—Canvi estranger.—Crèdits comercials i personals.—Compra-venda de valors.—Cobrament de cupòds.—Descomptes Comercials.—Imposicions en Compte Corrent a la vista i a plaç.—Imposicions en Llibretes d'Estalvi, amb 3i mig per cent d'interès, etc., etc.

BANC DE BILBAO
Agencia de Reus

Koninklijke Nederlandshe Stoomboot Maatschappij Amsterdam

Det Forenede Dampskibs Selskab Aktieselskab
Copenhague

Companyies de Navigació amb servei regular per a Holanda i Dinamarca, lliurant coneixements directes per a totes les poblacions d'Holanda, Bèlgica i Alemanya, i ports de Rhin, Escandinavia i Bàltic.

Agents a Tarragona : Fills de P. Ferrer Mary.

Banc de Catalunya

Rambla dels Estudis, 19 Barcelona

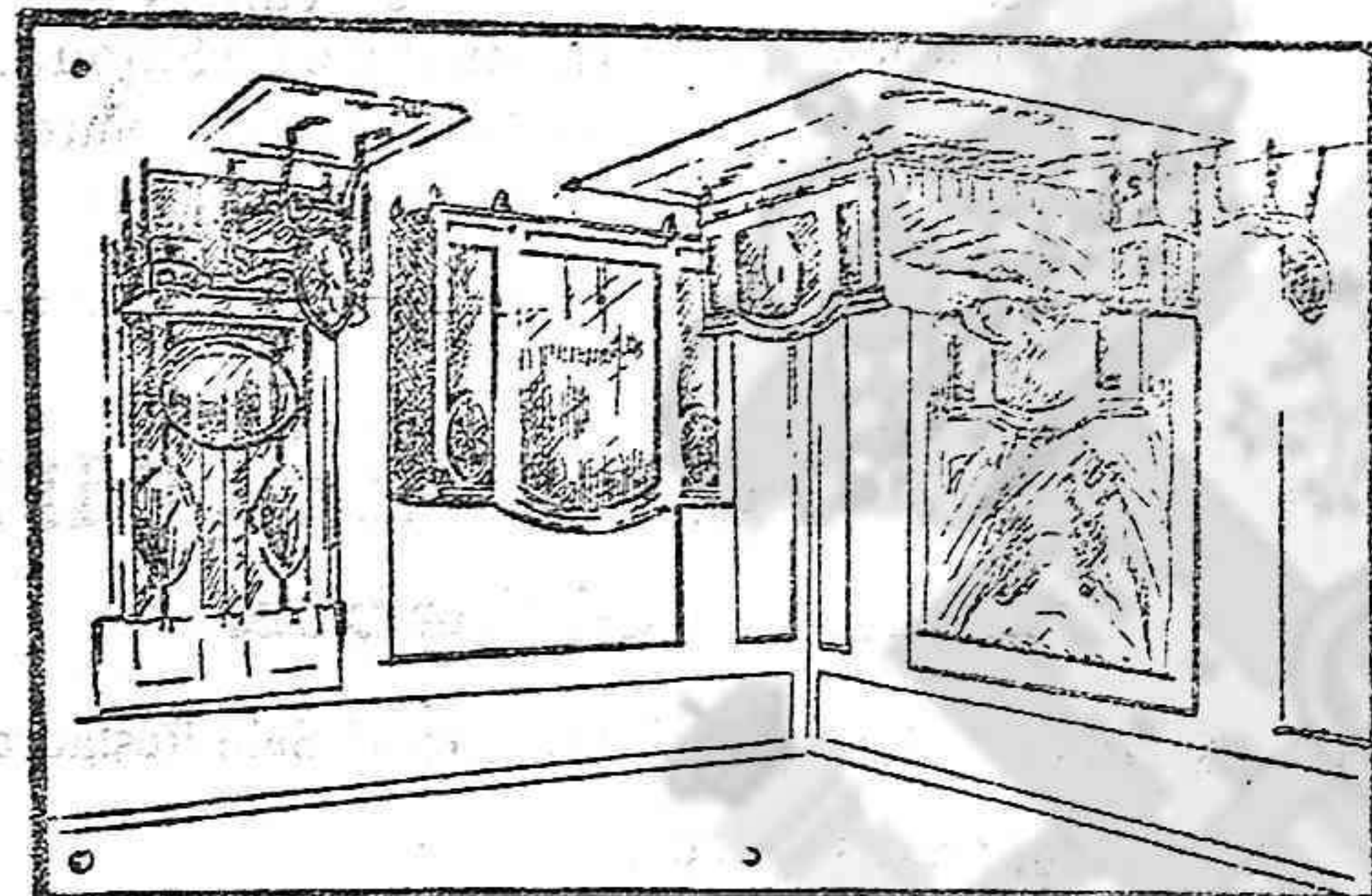
Teléfons A 561 - 562 — Apartat de Correus 588

Direcció telegràfica i telefònica : **Cataloniabanc**

Banca Valors Cupons Canvi Giros Borsa

Caixa d'estalvis. — Agència de Préstecs per al Banc Hipotecari d'Espanya. = o o = Agències en nombroses poblacions de Catalunya i de fora, i a Gràcia, Sans i Sant Andreu.

Sucursal a Madrid : Avinguda del Comte de Peñálver, 19

No ho dubtil Per a comprar MOBLES

Magatzems "EL SOL"

ES LA CASA QUE LI CONVÉ

GARANTIA DE CALITAT. - PREUS BARATÍSSIMS

Vegi l'assortit. Consulti els preus. Si li interessa, consulti les condicions de Venda a Plaços. Són les més aventajoses del mercat.

Raval Santa Anna, 23 al 27 REUS

Mac-Andrews & Co. Limited TARRAGONA

Línia de vapors nous i ràpids per a càrrega, passatgers, des de tots els ports d'Espanya a Londres, Liverpool i demés ports d'Anglaterra, Holanda i Alemanya

Per a Amberes vapor **GARONNE**, dia 23 d'Abril.

Per a Londres vapor **LYS**, dia 19 d'Abril.

Per a Hamburg vapor **CARPIA** dia 23 d'Abril.

Per a Liverpool vapor **CA TELAR**, dia 21 d'Abril.

Per a Hull vapor dia d'Abril.

NOTA: Aquesta Companyia disposa de cobers propis als molls per a efectuar la descàrrega dels vapors sens demora.

Agents de The Royal Mail Steam Navigation C. Ltd. i demés Companyies, amb servei regular de vapors des del Nord i Este d'Espanya i Portugal a tots els països d'Amèrica del Sur, per a càrrega i pasatgers.

Segurs Agents de The British & Foreign Maridè Insurance C. Ltd. Segurs Maritims.—Agent de Royal Insurance C. Ltd. Segurs contra incendis.

Lloyd's Agents

EL ANUARIO GENERAL DE ESPAÑA (Baillly-Baillière - Riera)

en su nueva edición ha sido aumentado a

4 TOMOS

(edidmente encuadernados con unas 2,500 páginas en junto)

MÁS DE TRES MILLONES DE DATOS
54 MAPAS EN COLORES
DE LAS PROVINCIAS Y POSESIONES DE ESPAÑA

Esta obra contiene los datos del Comercio, Industria y Profesiones de España y Posesiones y una extensa Sección Extranjera con datos de todos los países del Globo.

Precio de un ejemplar completo: 90 Ptas. franco de portes en toda España

ANUNCIAR EN EL ANUARIO ES DAR CON LA EFICACIA DE LA PUBLICIDAD

Anuarios Baillly-Baillière y Riera Reunidos, S. A. Enrique Granados, 36 y 38 - BARCELONA

Nou horari de trens

DE REUS A BARCELONA
Surta les 5'20. Arriba a les 8'56

> 6'55	> 8'41
> 7'41	> 9'35
> 8'37	> 13'20
> 13'14	> 15'38
> 15'46	> 19'11
> 17'05	> 20'28
> 21'14	> 23'15 R.

DE BARCELONA A REUS
Surta les 5'47. Arriba a les 9'15

> 8'27	> 10'19
> 9'25	> 12'56
> 13'10	> 16'31
> 15'20	> 20'13
> 18'47	> 21'05
> 19'48	> 21'41 E.

DE REUS A SARAGOSSA
Surten a les 6'30, 10'23, 13'38, 17'41, 20'40 i 21'44.

DE SARAGOSSA A REUS
Arriben a les 7'38, 8, 10'12, 15'36, 21'10.

MAGATZEM

Gran i espaiós per a llogar amb molta llum i ventilació.

Mides: Llarc 30 metres, ample 6 i alt 5 metres.—Preu módic. Raó a n'aquesta impremta.

La setmana Gráfica

Revista setmanal il·lustrada de la regió de Llevant.

Suscripció i venda: Quioscos Plaça Constitució i Plaça Castillejos.

LLEGIU "MIRADOR"

Surt els dijous.

Un suelo absolutamente limpio sin esfuerzo ni gastos crecidos

Impregnado con Sosa Solvay. Se emplea para toda clase de limpieza. De venta en droguerías y tiendas de ultramarinos. Enjase la sosa empaquetada, con la marca de fábrica.

LAS ENFERMEDADES DEL ESTÓMAGO y de los INTESTINOS

MALAS DIGESTIONES, VÓMITOS, DOLOR DE ESTÓMAGO, INAPETENCIA, DIARREAS, DILATACIÓN Y ÚLCERA DEL ESTÓMAGO,

se curan positivamente con el

ELIXIR ESTOMACAL SAIZ DE CARLOS

poteroso tónico digestivo que triunfa siempre

VENTA: PRINCIPALES FARMACIAS DEL MUNDO